

Water en Verdroging: Actuele thema's op de snikhete Gelderse ledendag 2023

Verslaglegging door Bas Verschuuren met bijdragen van Dick van Hoffen en Yvonne Nijpels

Zaterdag 10 Juni kwamen 100 Gelderse leden van Natuurmonumenten bij elkaar op Landgoed Hackfort voor de jaarvergadering van de Leden Commissie, verschillende presentaties over water en verdroging in gebiedsgerichte aanpakken en een viertal excursies. Het beloofde een heette dag te worden maar dat heeft niemand ervan weerhouden om met passie over het thema water van gedachten te wisselen.

In de Westerholtzaal van Kasteel Hackfort zit Patrick Jansen als uitgaand voorzitter de vergadering voor en stelt de notulen van de afgelopen jaarvergadering vast. Kees Janszen, uitgaand Secretaris van de Ledencommissie Gelderland presenteert het jaarverslag aan de leden. Aan bod komen naast de diverse activiteiten ook de organisatiestructuur van de leden Commissie en de structuur van de Permanente Contact Groepen die zo kenmerkend is voor de Veluwe en onze provincie.

In de Westerholtzaal van Kasteel Hackfort bericht uitgaand Secretaris van de Leden Commissie Gelderland Kees Jansen de leden over de activiteiten van de LC het afgelopen jaar. Foto: Patrick Jansen.

Gedurende de jaarvergadering nemen we kennis van een aantal nieuwe leden binnen de Leden Commissie: Johanneke Bleijenberg, Rob Krabbenborg, Harold Schoenmakers, Sarah Simmelink, Harriet Toebes, en Sara

de Vries. Ook zijn er leden die nu officieel steunlid zijn geworden: Jet Berendsen van Loenen, Marthe Derkzen, Dick van Hoffen, Jac Meter tevens voorzitter en Yvonne Nijpels wordt de nieuwe secretaris.

De vragenronde leverde een gesprek op over ledenwerving en hoe natuurmonumenten naast nieuwe leden ook vooral jongere leden probeert te werven die hun hele leven lid zullen blijven. “Oer” en de nieuwe familielidmaatschappen waarmee de kinderen automatisch ook lid worden en als zodanig meetellen helpen hierbij.

Udo Hassefras, Gebiedsmanager Beheereenheid Achterhoek geeft een presentatie over hoe hij en zijn collega’s “Droogte Aanpak Achterhoek” bestuurlijk aanpakken via watermaatregelen in de Landgoederenzone Baakse Beek. Dit past ook goed in de transitie van Natuurmonumenten, van uitvoerende- naar regieorganisatie. Projectleider Astrid Stokman, van Waterschap Rijn en IJssel hield een presentatie over het deelproject Medler, het grootste antiverdrogingsproject van deze aard in Nederland. Het project beslaat een heel deelstroomgebied, een compleet landgoed met diverse pachters, bossen, grasland en bouwland.

Hydroloog Wilco Klutman legt uit dat de huidige beekloop een wadi wordt, die alleen bij hoge afvoer gaat meedoen. Ook andere watergangen zijn nu ondieper en laag gelegen percelen krijgen een functie als natuur en extensief hooiland. De gemiddelde grondwaterstand gaat met 30 cm omhoog. Eelco Schurer, rentmeester van het Medler benadrukte dat in de voorbereiding uitgebreid met de pachters is gesproken over hun toekomstplannen. Dat heeft uiteindelijk geleid tot de verplaatsing van één bedrijf en tot de keuze voor ontwikkeling naar natuur inclusieve landbouw voor de andere.

Leden in gesprek met Astrid Stokman en Wilco Klutman: geen beekherstel maar watersysteemherstel waarbij bodem en water leidend zijn. Foto: Patrick Jansen.

Bij de discussie werd o.a. de vraag gesteld of er bij deze projecten ook rekening werd gehouden met de effecten van onttrekken van grondwater voor beregening. Het antwoord was dat daar geen rekening mee is gehouden omdat de hoeveelheid onttrokken water niet bekend is bij het waterschap. Er werden ook vragen gesteld over hoe het waterschap om gaat met biodiversiteit en daar blijkt in de vergaderzaal nog veel winst te behalen. Er wordt een voorbeeld gegeven over het plaatsen van waterpompen naast een broedbossen en beukenlanen, het waterschap zou hier op moeten letten. Ook werd gevraagd hoe Natuurmonumenten invloed kan uitoefenen op boeren? Hoewel Natuurmonumenten geen invloed heeft op reguliere contracten leren beide groepen elkaars taal spreken op de cursus 'pachters met boswachters'. Dat dit tot goede resultaten kan leiden konden de leden zelf beleven op de excursie naar het biologisch boerenbedrijf dat tegenover het kasteel is gelegen.

Verder waren de leden nog benieuwd naar de afstemming van Natuurmonumenten met andere organisaties binnen dit project. Hiertoe heeft natuurmonumenten lopend overleg gehad met het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN), Gelders Landschap en Kastelen (GLK), landgoedeigenaren en Staatsbosbeheer en Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG).

Na afloop van de vergadering en presentaties zochten de leden in het veld waar mogelijk wat verkoeling op. Er stonden vier excursies op het programma. Biologische boer Harmsen tegenover kasteel gaf uitleg over boeren met hogere waterstand en de samenwerking met Natuurmonumenten. Een algemene wandeling rondom het kasteel informeerde over water, beheer, cultuurhistorie en landschap en was net als het bezoek aan boer Harmsen ook goed te doen voor mensen die wat minder goed ter been zijn. Twee andere groepen legden de nadruk op de verdrogingsproblematiek aan de Veengoot en de Kruisweg.

Bij de excursie "Veengoot" rondom "de Boezem van Hackfort" was er aandacht voor de landbouwtransitie waarin Natuurmonumenten een aantal pachters begeleid. Het meest opvallende daarbij is dat inmiddels de teelt van snijmais geheel is verdwenen uit de kern van het landgoed Hackfort. Er worden nu diverse graansoorten geteeld als krachtvoer voor de melkveebedrijven. Dat heeft als belangrijk voordeel dat daarvoor geen beregening hoeft plaats te vinden. Aardig is dat deze verandering al effect lijkt te hebben op de natuur. Natuurlijk komt er meer ruimte voor akkeronkruiden, maar ook de vogels als de Geelgors lijken er baat bij te hebben.

Kritische vragen waren er wel over het voornemen van Natuurmonumenten om op een agrarische bedrijfslocatie extra woningen te bouwen. De woningbouw dient ter financiering van de sloopkosten en de renovatie van de historisch waardevolle boerderij. Toch vroeg een aantal leden zich af of er niet op een andere locatie gebouwd zou kunnen worden, of dat er wellicht via crowdfunding financiering gevonden zou kunnen worden. Ook waren er wat kritische opmerkingen over het vroege maaien door het waterschap van schouwpaden en oevervegetatie, omdat het broedseizoen nog in volle gang is.

Biologische boer Harmsen en Natuurmonumenten gebiedsmanager Udo Hassefras in gesprek met de Gelderse leden over boeren met hogere waterstand en de samenwerking met Natuurmonumenten. Foto: Bas Verschuuren.